

Reacties op Concept Klimaatwet van deelnemers Carbon Conferentie 2024

Dit jaar hebben we de jaarlijkse Carbon Conferentie (voorheen Carbon Removal conferentie), met medewerking van het Ministerie van KGG, als breed inspraak evenement georganiseerd. Gezamenlijk heeft een brede groep van koolstof(verwijdering) experts gewerkt om te komen tot een reactie op de voorgenomen koolstofagenda binnen het concept klimaatplan.

Op de Carbon conferentie van 22 Oktober jl. heeft het Ministerie van KGG een eerste aantal contouren geschetst van de inpassing van de koolstof routekaart in de concept klimaatwet. Hoewel enigszins summier, is belang van deze essentiële routekaart binnen de voorgenomen klimaatplannen voor de deelnemers aan de conferentie duidelijk. Volgend op de presentatie zijn er aan een zestal werktafels door de deelnemers over een aantal verschillende domeinen adviezen en reacties opgewerkt, deze zijn hieronder per tafel weergegeven als gegeven door de voorzitters van de tafels.

We hopen dat deze adviezen en vragen zullen worden meegenomen door het Ministerie in de uitwerking richting de definitieve klimaatplannen met daarin een stevige en ambitieuze koolstof agenda. Uiteraard zijn alle betrokkenen zeer bereid in de toekomst nog verdere verdieping aan de observaties en vragen te geven.

Belangrijkste aanbevelingen

- CDR (Carbon Dioxide Removal) zal nodig zijn om de klimaatdoelen te halen. Zet in op zowel Technologische als Nature-based oplossingen en maak onderscheid tussen de verschillende bronnen van CO₂.
- Benut de positie van Nederland als kennisland door de expliciete stimulering van het klimaat voor startups en innovatie. Er is zeker ook stimulering nodig voor de ontwikkeling van Carbon infra & terminals.
- Erkenning van de verschillende bronnen van CO₂ is nodig. Er is meer methodiek nodig die de afvang van fossiele- en hernieuwbare CO₂ onderscheidende stimulering kan bieden. Stem nationale- en EU-maatregelen en classificatie op elkaar af.
- Er is "meer CO₂ te verwijderen" door aggregatie van volumes van vermijdbare CO₂-emissies of CO₂-verwijderingen in Carbonhubs, de Overheid heeft hier een belangrijke rol in te spelen.

Uitgebreidere terugkoppeling werktafels

Werktafel 'Nature Based Solutions'

CDR (Carbon Dioxide Removal) is heel belangrijk, maar alleen technologische CDR is niet de oplossing. We hebben de natuur nodig, zonder natuur is er geen toekomst.

1. Er moeten andere mechanismen worden geïmplementeerd om de waargenomen duurzaamheid van op de natuur gebaseerde oplossingen op de korte termijn aan te pakken. Wanneer koolstof in de bodem wordt vastgelegd, bedraagt de duurzaamheid meer dan 100 jaar als het gebied bestemd blijft als bos/(agro)bosbouwsysteem.
2. Er moet worden gedacht aan koppeling met andere duurzaamheidsdoelen binnen het Klimaatplan. Het positieve effect van een op de natuur gebaseerde oplossing op andere duurzaamheidsdoelen moet een waarde krijgen
3. Op de natuur gebaseerde oplossingen kunnen een positief effect hebben op de klimaatadaptatieplannen
4. Meer op de natuur gebaseerde CDR zou kunnen worden gestimuleerd door specifieke 'nature based' subsidies te implementeren of een soort "Nature Based GHG Sequestration Guarantee" te vormen (rekening houdend met de positieve voordelen voor andere duurzaamheidsdoelen en klimaatadaptatie)

Werktafel Innovatie

Benut de positie van Nederland als kennisland door de expliciete stimulering van het klimaat voor startups en innovatie.

1. Met de toegenomen bewustzijn van noodzaak van "removal" (politiek-bestuurlijk) heeft Nederland veel troefkaarten in handen om deze transitie te leiden (infrastructuur, kennis, ligging etc). Daarnaast is het passend in de ervaring met topsectorenbeleid.
2. Er is een noodzaak tot het ontwikkelen van een visie op de maakindustrie met daarin aandacht voor effectieve en efficiëntere besluitvorming. Instrumenten als de DEI zijn niet start-up/ innovatie vriendelijk
3. Er ligt een kans voor de overheid om een markt te creëren en bij elkaar te brengen : 'mission economy' (DAC hub, infra, samenwerking, CCU instrument, CO₂ als grondstof) door duidelijkheid te geven over standaarden & verplichtingen.
4. hiervoor is een betrouwbaar CDR beleid incl research agenda nodig met een visie voorbij 2030

Werktafel CCUS

Erkenning van de verschillende bronnen van CO₂ is nodig. Er is meer methodiek nodig die de afvang van fossiele- en hernieuwbare CO₂ onderscheidende stimulering kan bieden.

1. Bijmengverplichtingen: het bijmengen van niet uit fossiele brandstoffen afkomstige CO₂ met op fossiele brandstoffen gebaseerde CO₂. Bijvoorbeeld bij CCS-projecten, waarbij ervoor wordt gezorgd dat niet alleen de uitstoot wordt geneutraliseerd, maar ook wordt begonnen met het opruimen van de historische vervuiling (scope zero).
2. Ontwikkel duidelijke taxonomie rond DAC, DOC en Biogene CO₂ (dit kwam specifiek uit de bankensector; dit zou hen in staat zou stellen investeringen in deze nieuwe dingen te vergemakkelijken of betere voorwaarden te bieden).
3. Stimulering om de volwassenheid van de industrie te bereiken, maar ook om een gelijk speelveld te creëren met fossiel gegenereerd CO₂. Hierbij is de SDE++ van cruciaal belang, aangezien die momenteel van toepassing is op CO₂ uit fossiele brandstoffen en de CO₂-transitie naar emissiereductie feitelijk belemmert. Er moet dus in ieder geval een gelijk speelveld komen door niet-fossiele brandstof van DAC toe te staan in contracten voor verschil binnen de SDE++
4. Herken bronverschillen in de CO₂-infrastructuur, vergelijkbaar met hoe deze met het elektriciteitsnet werkt (als de bron bijvoorbeeld 40% hernieuwbaar is, kun je het geaggregeerde gebruik ook als 40% hernieuwbaar definiëren, zonder de daadwerkelijke hernieuwbare elektronen zelf te leveren).

Werktafel CO₂ aggregatie

Er is een duidelijke mogelijkheid om “meer CO₂ te verwijderen” door vermijdbare CO₂-emissies of CO₂-verwijderingen samen te voegen in een Carbon-hub

1. Deze hub kan een fysieke, administratieve en contractuele rol spelen bij het optimaliseren van het CCUS-landschap
2. De rol van de hub moet complementair zijn aan marktontwikkelingen, open toegang, transparant en non-profit
3. Een koolstofhub kan:
 - a. een verdere decarbonisatie mogelijk maken door de toegangsbarrières voor individuele volumes te verlagen
 - b. Het gebruik van de infrastructuur optimaliseren
 - c. de koolstofvolumes verdelen over de verschillende putten en zorgen voor continuïteit van de voorziening voor CO₂-afnemers
 - d. systeemintegratie en standaardisatie faciliteren
 - e. innovatie stimuleren om het economisch potentieel van Nederland te vergroten (groene groei)
4. Regulering en staatssteun zijn essentieel om dit te ontsluiten

Werktafel Transport en Logistiek

Aanpassing van de restrictie binnen SDE++ en andere subsidies voor het opslaan van CO₂ in Nederland, aangezien deze de ontwikkeling van noodzakelijke CO₂-terminals en transport mogelijkheden belemmeren.

1. Om een bredere keuze te creëren voor CO₂ uitstoters en daardoor het versterken van een concurrerende markt van CO₂ opslag (binnen de EU)
2. CO₂ pijp-infrastructuur in Nederland heeft niet voldoende capaciteit om alles naar Rotterdam te brengen en nieuwe pijpleidingen aan te leggen in de randstad vraagt lange ontwikkelingstijd (vergunningen / beschikbaar land).
3. Amsterdam en Rotterdam zijn vandaag belangrijke doorvoerhavens van goederen naar Duitsland en zo zal omgekeerd CO₂ van Duitsland per binnenvaart ook naar deze havens komen. Als we een transitie in de haven van Amsterdam willen beginnen is een CO₂ export terminal van belang. Terminals kunnen worden ontwikkeld in samenwerking met Nederlandse "anchor customers" onder SDE++.

Werktafel EU regelgeving

Er was brede overeenstemming over de noodzaak om EU- en nationale (NL) beleidsmaatregelen op de korte termijn te combineren, zodat CDR de komende jaren in Europa een vlucht kan nemen.

1. Het EU-beleid dat moet worden overwogen, omvat onder meer een proefaanbestedingsprogramma dat al volgend jaar van start gaat met behulp van de bestaande financiering/oproep uit het Innovatiefonds, en een specifiek nalevingsbeleid voor CDR op de langere termijn in de vorm van een Removal Trading System (RTS).
2. Op nationaal niveau zou de Nederlandse regering samen met andere EU-lidstaten voorrang moeten geven aan overheidsaankopen boven subsidies om te voorkomen dat het prijssignaal voor CDR wordt verstoord, en om nationaal CDR-aanbod/-capaciteit te genereren.
3. Wat het nationale beleid ten opzichte van de EU betreft, moet Nederland zich blijven opstellen als een sterke en constructieve stem ten gunste van CDR op Europees niveau, en steun verlenen aan;
 - a. een specifiek doel voor koolstofverwijdering in het kader van de komende herziening van de Europese klimaatwet voor 2040,
 - b. EU-aanbesteding van hoogwaardige permanente CDR,
 - c. op de lange termijn een aparte compliancemarkt voor CDR.

Over de Carbon (Removal) Conferentie 2024

Een jaarlijkse bijeenkomst van het werkveld sinds 2023. Oorspronkelijk georganiseerd rondom het thema Koolstofverwijdering (CDR) was er dit jaar ook grote aandacht voor de nieuwe *Carbon-economy*. De conferentie van 2024 introduceerde de ruim 100 aanwezigen op zowel nieuwe inzichten rondom carbon

innovaties als inspraak werksessies op de koolstof gerelateerde onderwerpen van de concept klimaatwet. De organisatie en sponsoring kwam van onderstaande koplopers

Lijst van deelnemende instanties aan Carbon Conferentie 2024

AtlantiCO2	Port of Amsterdam
Attero	Port of Rotterdam
AVR Afvalverwerking BV	Programmabureau NZKG
BigCircle Ventures // INVEN Capital	Provincie Zuid-Holland
Boston Consulting Group	Publyon
Brineworks	Rabobank
Brineworks	Return Carbon B.V.
Carbon Gap	RVO
Carbon Neutral Initiative	Scature
Carbon neutral initiative BV	SCW Systems
Carboneers	SeaO2
CarbonFix	Sinkit
Carbyon	Skytree
CCU-Alliantie	Stichting Climate Cleanup
CO2 Value Europe	Stichting Nationale Koolstofbank
Darel	Techleap
EBN	Technip Energies
ECOLOG	Tno
Eneco	Transition Finance Network
European Innovation Council	TU Delft
Follow The Money	Twence
Gemeente Amsterdam	Uniper
InAtmos	Universiteit Utrecht
InnovationQuarter	University of Amsterdam
ISPT	University of Twente
Koppert Cress B.V. Division Q	Value Carbon
McKinsey & Company	Van Hall Larenstein
Ministerie Klimaat & Groene Groei	Versnellingshuis Nederland Circulair
Ministerie LVVN	VPRO
Ministerie van Financiën	Wageningen University & Research centre
MPS	Wetenschappelijke Klimaatraad
Nationaal Groenfonds	ZEROCertified
Natuur & Milieu	
Nieuw Groen	
OCAP CO2 BV	
Paebbl	
Platform Bio-Economy	

On a mission to restore the carbon cycle and restore our climate by **removing CO₂** from the atmosphere

The carbon cycle is vital to life on Earth and human activity has dramatically altered its **natural balance**. Restoring it is important for maintaining a stable climate and healthy ecosystems.

To do this, we need to not only reduce our carbon emissions to zero by 2050, but also **take responsibility** for our historic emissions and reduce the amount of CO₂ that is already in the air.

How? By preserving, regenerating, and developing natural and man-made carbon sinks. Also known as: **carbon removal**.

Create **awareness** and **demand** for carbon removal solutions

Initiate, accelerate and **develop** carbon removal projects

Provide **traceable & transparent** carbon removal credits

Sinkit is a **cooperative**, in which all stakeholders have a voice. As investing member you'll get :

- 45 Carbon Removal Credits futures
- The first opportunity to invest in Sinkit projects
- Attendance to quarterly Sinkit network meetups.

But most important: you accelerate the carbon removal movement.

